

UNIVERSITETET I OSLO

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

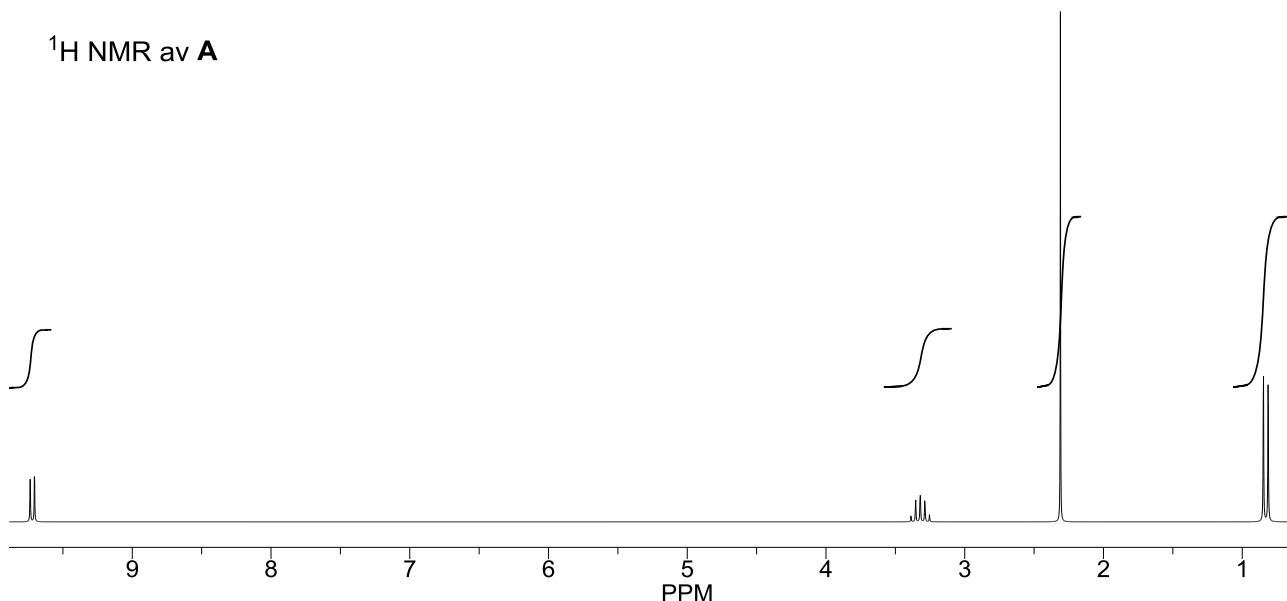
Eksamen i:	KJM 1110 – Organisk kjemi I
Eksamensdag:	12. juni 2015
Tid for eksamen:	9:00-13:00
Oppgavesettet er på	4 sider + 2 sider vedlegg
Vedlegg:	2 sider med spektroskopiske data og periodesystemet (bakerst i oppgavesettet)
Tillatte hjelpemidler:	Molekylbyggesett og enkel kalkulator

*Kontroller at oppgavesettet er komplett før du begynner å besvare spørsmålene.
Alle 8 oppgaver teller likt.*

Oppgave 1

- a) En karbonylforbindelse **A** (molekylformel $C_5H_8O_2$) har ^1H NMR-spekteret som er vist nedenfor. Foreslå en struktur for forbindelsen **A** som er i overensstemmelse med NMR-spekteret. Redegjør for hvordan NMR-spekteret er i overensstemmelse med den foreslåtte strukturen.

^1H NMR av **A**

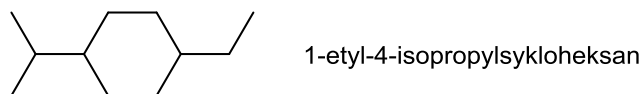

- b) Forbindelsen **A** fås som eneste organiske produkt ved ozonolyse av et hydrokarbon **B** (molekylformel $C_{10}H_{16}$). (En ozonolyse utføres ved reaksjon med overskudd O_3 , etterfulgt av reduksjon med $Zn(s)$ i eddiksyre).

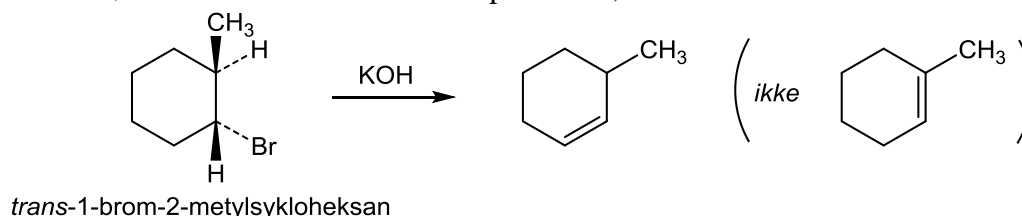
Foreslå en struktur for hydrokarbonet **B**.

Oppgave 2

- a) Tegn den mest stabile konformasjonen av *cis*-1-etyl-4-isopropylsykloheksan. Vis ALLE bindinger fra ringen til H-atomer eller alkylgrupper, og merk disse bindingene som enten aksiale eller ekvatoriale.

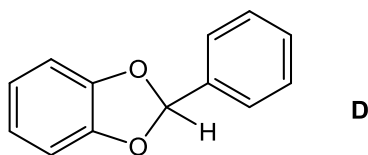

- b) Zaitsevs regel sier at eliminasjonsreaksjoner vanligvis gir det høyst substituerte alkenet som hovedprodukt. Det viser seg imidlertid at E2-eliminasjoner fra *trans*-1-brom-2-metylsykloheksan fører til det minst substituerte produktet, som vist under. Gi en forklaring på dette.

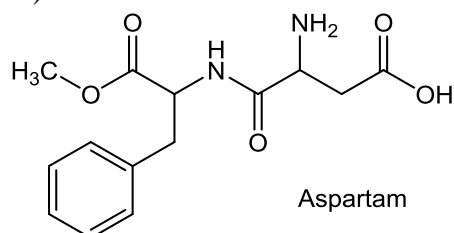
Oppgave 3

- a) Hvilken stoffklasse tilhører forbindelsen **D** under?
- b) Syrekatalysert hydrolyse av forbindelsen **D** gir benzaldehyd som det ene av to organiske produkter. Vis struktur og navn på det andre produktet.
- c) Vis mekanismen for hydrolyseaksjonen til **D** ved bruk av elektronparforskyvningspiler. Pass på å vise syrekatalysatorens funksjon.

Oppgave 4

- a) Aspartam er et søtningsstoff som brukes i bl. a. NutraSweet®. Aspartam inneholder to nitrogenatomer. Ett av disse nitrogenatomene er mye sterkere base enn det andre.
- Identifiser hvilket nitrogenatom som er mest basisk, og begrunn valget.
  - Tegn strukturen til forbindelsen som dannes når aspartam protoneres med HCl.
  - Hva blir dannet ved fullstendig hydrolyse av aspartam i sur vandig løsning?

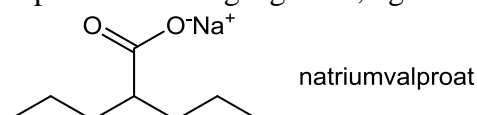

- b) Når hept-2-en-4-on reagerer med butyllitium (som er en meget sterk base), fjernes et proton fra molekylet slik at et anion (den konjugerte basen av hept-2-en-4-on) dannes.
- Vis strukturen til hept-2-en-4-on. Hvilket proton i hept-2-en-4-on er surest, og hvorfor?
  - Tegn alle resonansstrukturer for anionet som dannes.

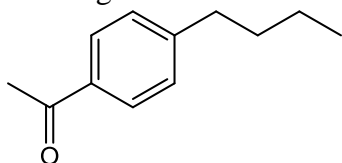
- c) De fleste alkyl- og arylhalider er kovalent bundne forbindelser som er godt løselige i upolare løsningsmidler og lite løselige i vann. 7-bromsyklohepta-1,3,5-trien er et interessant unntak, for denne forbindelsen er uløselig i upolare løsningsmidler, men godt løselig i f. eks. vann. Gi en forklaring på dette.

Oppgave 5

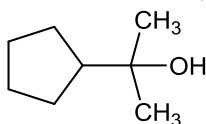
- a) Natriumvalproat brukes i behandlingen av epilepsi. Foreslå en syntese av natriumvalproat der heptan-4-on er utgangsstoff, og andre reaktanter kan velges fritt.

- b) Foreslå en synteserute til denne forbindelsen, der benzen er utgangsstoff og andre reagenser kan velges fritt.

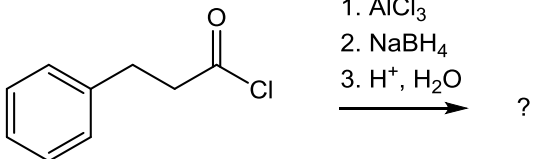
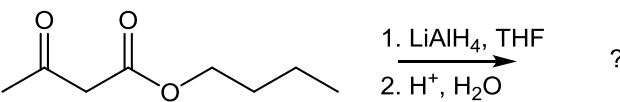
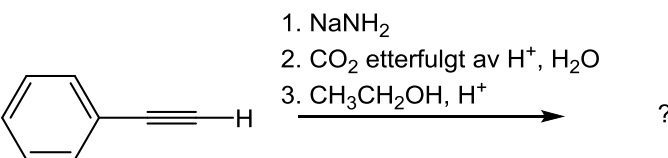

- c) Vis tre metoder for å fremstille forbindelsen under. Alle organiske utgangsstoff må ha 7 eller færre C-atomer, mens andre reagenser kan velges fritt.

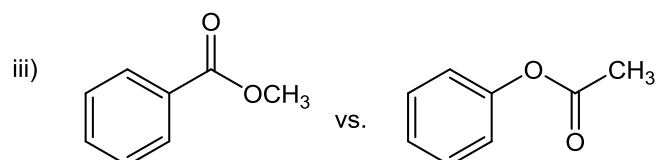
Oppgave 6

Angi hva som blir organiske hovedprodukter i hver av reaksjonssekvensene under.

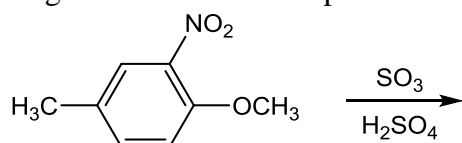
- a) ?
- b) ?
- c) ?

Oppgave 7

- a) Angi for hvert av de tre parene hvilken forbindelse som er mest reaktiv i elektrofil aromatisk substitusjon. Gi en kort forklaring.

- b) Angi hva som blir hovedproduktet i denne reaksjonen. Gi en kort forklaring.

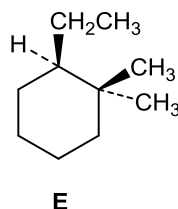
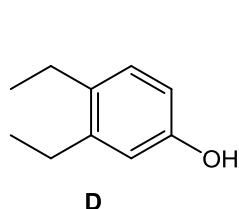
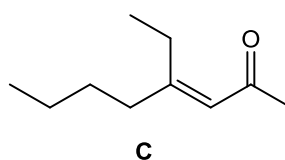
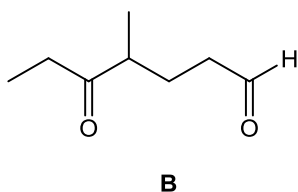
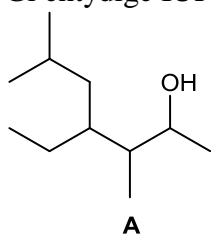

- c) Av de tre isomerene av dimetylbenzen (orto-, meta- og para-xylen) er det én isomer som kloreres med Cl_2 i nærvær av FeCl_3 mye raskere enn de to andre isomerene.

- i) Hvilken isomer er det som reagerer raskest, og hvorfor?
 ii) Hva blir hovedproduktet fra reaksjonen mellom denne isomeren og $\text{Cl}_2/\text{FeCl}_3$? Gi en kort forklaring.

Oppgave 8

Gi entydige IUPAC-navn på forbindelsene A-E.

¹H NMR kjemiske skift av protoner i forskjellige omgivelser.

Dersom protonet er omgitt av flere funksjonelle grupper, vil effektene være omtrent additive (forsterkende).

Type proton		Kjemisk skift (δ)
Referanse	$\text{Si}(\text{CH}_3)_4$	0,0
Alkyl (primær)	—CH_3	0,7-1,3
Alkyl (sekundær)	$\text{—CH}_2\text{—}$	1,2-1,6
Alkyl (tertiær)	>CH—	1,4-1,8
Allylisk	$\text{C}=\text{C}-\text{C}\begin{matrix} \text{H} \\ \diagup \\ \diagdown \end{matrix}$	1,6-2,2
Metylketon	$\begin{matrix} \text{O} \\ \parallel \\ \text{—C—} \\ \diagdown \\ \text{CH}_3 \end{matrix}$	2,0-2,4
Aromatisk metyl	Aryl—CH_3	2,4-2,7
Alkynyl	$\text{—C}\equiv\text{C—H}$	2,5-3,0
Alkylhalid	>CH—Halogen	2,5-4,0
Alkohol	$\begin{matrix} \text{OH} \\ \\ \text{>C—} \\ \diagdown \\ \text{H} \end{matrix}$	2,5-5,0
Alkohol, eter	$\begin{matrix} \text{O—} \\ \\ \text{>C—} \\ \diagdown \\ \text{H} \end{matrix}$	3,3-4,5
Vinylisk	$\begin{matrix} \diagup & \diagdown \\ \text{C} & = & \text{C} \\ \diagdown & \diagup \\ & \text{H} \end{matrix}$	4,5-6,5
Aromatisk	Aryl—H	6,5-8,0
Aldehyd	$\begin{matrix} \text{O} \\ \parallel \\ \text{—C—} \\ \diagdown \\ \text{H} \end{matrix}$	9,7-10,0
Karboksylsyre	$\begin{matrix} \text{O} \\ \parallel \\ \text{—C—} \\ \diagdown \\ \text{O—H} \end{matrix}$	11,0-12,0

Periodesystemet

<div>Periodesystemet</div>																																			
<div>hydrogen 1 H 1.0079</div>												<div>helium 2 He 4.003</div>																							
<div>lithium 3 Li 6.941</div>		<div>beryllium 4 Be 9.0122</div>												<div>boron 5 B 10.811</div>		<div>carbon 6 C 12.011</div>		<div>nitrogen 7 N 14.007</div>		<div>oxygen 8 O 15.999</div>		<div>fluorine 9 F 18.998</div>		<div>neon 10 Ne 20.180</div>											
<div>sodium 11 Na 22.990</div>		<div>magnesium 12 Mg 24.305</div>												<div>aluminium 13 Al 26.982</div>		<div>silicon 14 Si 28.086</div>		<div>phosphorus 15 P 30.974</div>		<div>sulphur 16 S 32.065</div>		<div>chlorine 17 Cl 35.453</div>		<div>argon 18 Ar 39.984</div>											
<div>potassium 19 K 39.098</div>		<div>calcium 20 Ca 40.078</div>		<div>scandium 21 Sc 44.956</div>		<div>titanium 22 Ti 47.867</div>		<div>vanadium 23 V 50.942</div>		<div>chromium 24 Cr 51.996</div>		<div>manganese 25 Mn 54.939</div>		<div>iron 26 Fe 55.845</div>		<div>cobalt 27 Co 58.933</div>		<div>nickel 28 Ni 58.693</div>		<div>copper 29 Cu 63.546</div>		<div>zinc 30 Zn 65.409</div>		<div>gallium 31 Ga 69.723</div>		<div>germanium 32 Ge 72.64</div>		<div>arsenic 33 As 74.922</div>		<div>selenium 34 Se 78.96</div>		<div>bromine 35 Br 79.904</div>		<div>krypton 36 Kr 83.798</div>	
<div>rubidium 37 Rb 85.47</div>		<div>strontium 38 Sr 87.62</div>		<div>yttrium 39 Y 88.91</div>		<div>zirconium 40 Zr 91.23</div>		<div>niobium 41 Nb 92.91</div>		<div>molybdenum 42 Mo 95.94</div>		<div>technetium 43 Tc [98]</div>		<div>ruthenium 44 Ru 101.07</div>		<div>rhodium 45 Rh 102.91</div>		<div>palladium 46 Pd 106.42</div>		<div>silver 47 Ag 107.87</div>		<div>cadmium 48 Cd 112.41</div>		<div>indium 49 In 114.82</div>		<div>tin 50 Sn 118.71</div>		<div>antimony 51 Sb 121.76</div>		<div>tellurium 52 Te 127.60</div>		<div>iodine 53 I 126.90</div>		<div>xenon 54 Xe 131.29</div>	
<div>caesium 55 Cs 132.91</div>		<div>barium 56 Ba 137.33</div>		<div>lutetium 71 Lu 174.97</div>		<div>hafnium 72 Hf 178.49</div>		<div>tantalum 73 Ta 180.95</div>		<div>tungsten 74 W 183.84</div>		<div>rhenium 75 Re 186.21</div>		<div>osmium 76 Os 190.23</div>		<div>iridium 77 Ir 192.22</div>		<div>platinum 78 Pt 195.08</div>		<div>gold 79 Au 196.97</div>		<div>mercury 80 Hg 200.59</div>		<div>thallium 81 Tl 204.38</div>		<div>lead 82 Pb 207.2</div>		<div>bismuth 83 Bi 208.98</div>		<div>polonium 84 Po [209]</div>		<div>astatine 85 At [210]</div>		<div>radon 86 Rn [222]</div>	
<div>francium 87 Fr [223]</div>		<div>radium 88 Ra [226]</div>		<div>lawrencium 103 Lr [262]</div>		<div>rutherfordium 104 Rf [261]</div>		<div>dubnium 105 Db [262]</div>		<div>seaborgium 106 Sg [266]</div>		<div>bohrium 107 Bh [264]</div>		<div>hassium 108 Hs [269]</div>		<div>meitnerium 109 Mt [268]</div>		<div>darmstadtium 110 Ds [271]</div>		<div>roentgenium 111 Rg [272]</div>		<div>ununbium 112 Uub [285]</div>													

lanthanum 57 La 138.91	cerium 58 Ce 140.12	praseodymium 59 Pr 140.91	neodymium 60 Nd 144.24	promethium 61 Pm [145]	samarium 62 Sm 150.36	europium 63 Eu 151.96	gadolinium 64 Gd 157.25	terbium 65 Tb 158.93	dysprosium 66 Dy 162.50	holmium 67 Ho 164.93	erbium 68 Er 167.26	thulium 69 Tm 168.93	ytterbium 70 Yb 173.04
actinium 89 Ac [227]	thorium 90 Th 232.04	protactinium 91 Pa 231.04	uranium 92 U 238.03	neptunium 93 Np [237]	plutonium 94 Pu [244]	americium 95 Am [243]	curium 96 Cm [247]	berkelium 97 Bk [247]	californium 98 Cf [251]	einsteinium 99 Es [252]	fermium 100 Fm [257]	mendelevium 101 Md [258]	nobelium 102 No [259]